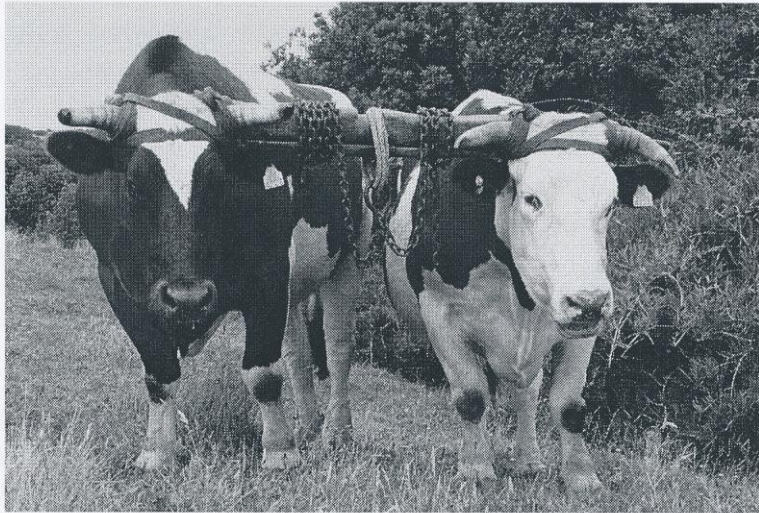

Hembygdsbladet

Nummer 14

Västerlösa 2020

Oxar, men inte de som fanns i Kråkorp. Arkivbild

Från oxar till kamel i Kråkorp

Oxarna

1898 fanns det 330 oxar i Västerlösa, så det var mycket vanliga djur på den tiden. De ersattes så småningom av hästar och framför allt av traktorer.

Bröderna Ståhls oxar i Kråkorp var de sista i Västerlösa.

Byn Kråkorp är, liksom många andra byar i Västerlösa, mycket gammal. I en handling från 1376 nämns "Kråkartorp". Betydligt senare, på 1940-talet, bodde bröderna Ståhl, Gustav (1889-1970) och Allan (1895-1969), på en av de tre gårdarna. Där bodde även deras mor och system Margit med man och dottern Gerd (född 1936). Åkermarken omfattade 6 ha och i ladugården fanns ett fåtal kor. Där fanns även ett par oxar, som 1943 ersattes med en häst.

Gerd, som sedan länge heter Gustavsson och bor i Linköping, minns de två bruna oxarna mycket väl. När de försvann var hon sju år och hade börjat skolan i Västerlösa. Hon berättar även om sina morbröder – Gustav som var lite "egen" och Allan som var "pratglad".

För något år sedan åkte hon förbi barndomshemmet i Kråkorp. Boningshuset var förr vitreviterat, men nu var det rött. Ladugården var borta, men det mindre uthuset för grisar, höns och tvättstuga fanns kvar. Någon kamel såg hon inte till. "Det var tur det, för då hade jag nog dött", säger hon skrattande.

Kamelen

På samma gård, som hade de sista oxarna, finns sedan drygt fyra år socknens första kamel. Hon heter Judit och ägs av Anna-Carin Hagström, som bor där tillsammans med sin man Axel och två barn. Familjen har många djur, bland annat fyra får, som är Judits bästa vänner.

Anna-Carin och Judit

Judit är sex år, väger 800 kg och är 170 cm hög mellan pucklarna. Hon har sin stallplats, där det förr fanns grisar. Genom tålig och kärleksfull träning har hon lärt sig en massa konster: snurra runt, dansa, posera, apportera, komma på inkallning och källsortera. Hon tycker det är roligt att gå på promenad, men det kan vara svårt att gå förbi kirskålen. Judit har en egen vilja och starka åsikter. En kamel glömmer aldrig en oförätt. Mer om detta kan man läsa på "Judit kamels" egen facebookside

Bebyggelse i Västerlösa i slutet av 1800-talet

Gårdar

1898 fanns det i Västerlösa cirka 100 gårdar med minst 4 ha åkermark, där ägaren bodde på gården och själv brukade den. Redan då hade några gårdar lagts samman genom köp eller arv.

1946 hade antalet minskat till cirka 70. Minskningen fortsatte sedan i allt snabbare takt och 2020 finns det cirka 10 gårdar, där ägaren bor på gården och själv brukar den.

Torp

Enligt husförhörlängderna från 1871-75 fanns det i Västerlösa 19 torp och 24 soldattorp (i nio rotar) samt 86 backstugor och 19 lägenheter. Många av dessa enkla bostäder övergavs redan före sekelskiftet, främst p g a den stora utvandringen från Västerlösa, framför allt på 1880-talet. Soldattorpen miste sin funktion (och en del revs) 1901, då det militära indelningsverket från 1680 avskaffades. Begreppet "torpare" försvann 1943, när dagsverksarbete förbjöds.

Torpinventering/torpvandring

Många hembygdsföreningar i Sverige har inventerat socknarnas torp, varav de flesta har rivits men många byggts om till fritidshus eller permanentboende. Västerlösa hembygdsförening påbörjade en sådan inventering 1975 under ledning av Gunnar Hulthamar. Som cirkelledare och inventerare anlätades Agneta Sundstrand, som även svarade för dokumentationen. Några platser, där det funnits ett torp, märktes ut med skyltar.

En studiecirkel om hembygden hölls 1986-87 med 20 deltagare. Den leddes av Eva Lundblad, som också dokumenterat det omfattande resultatet. Vid ett antal cykelturer ungefär samtidigt, ledda av bland andra Anton Hallin, besöktes gamla torp och andra "historiska" platser i Västerlösa. Detta finns också noggrant redovisat.

Vid hembygdsföreningens årsmöte 1991 togs frågan om torpinventering åter upp, men intresset var svalt. Däremot gjordes 2010 en "torpvandring" längs Scoutstugevägen med 45 deltagare. Lennart Ljung berättade om vilka, som bott i de olika stugorna. Han växte själv upp i en av dem.

Sedan föregående hembygdsblad har två av våra medlemmar avlidit: **Ulla Ahlsén** den 9 juli och **Lennart Petterson** den 20 oktober 2019. Båda bodde i Västerlösa under större delen av sitt liv och var mycket uppskattade personer. Vi saknar dem.

Årsmötet skulle ha hållits den 15 mars men ställdes in pga risken för Coronasmitta. Något nytt datum är ännu inte fastställt.

Hembygdsföreningen har 136 medlemmar. **Styrelsen** består av Greta Karlsson (ordf), Magnus Arvidsson, Jan Cederlund, Bengt Hjalmarson (kassör), Bo Karlsson, Olle Kastensson, Ola Lindh, Maj-Britt Ljung, Alrik Nyström och Gerd Karlström.

Arbete

Den sista gårdsgårdsdelen vid hembygdsgården har ersatts med rött staket. På vår fina kalesch har suffletten och inredningen renoverats av Greta Karlsson och Maj-Britt Ljung med hjälp av Yvonne Ek. Vi hoppas kunna provköra den på Västerlösadagen! Boningshuset och den lilla ladan vid Gustavsberg i Hackeryd var båda i så dåligt skick, att vi tvingades jämna dem med marken. Detta arbete utfördes av Rune Karlström, Sven-Erik Karlström, Bo Karlsson, Alrik Nyström och Lars Johansson. Patrik Gunnarsson hjälpte till med traktor.

"Bokgruppen" med Bengt Hjalmarson, Magnus Arvidsson, Greta Karlsson och Maj-Britt Ljung, har arbetat intensivt med den blivande hembygdsboken. Avsikten är att den ska vara klar till Västerlösadagen och kunna köpas då.

Aktiviteter 2020

29 maj	Bussresa
15 juni kl 18.00	Slättergille
16 juni kl 14.00	Besök från Gammelgården och Servicehuset
Omkr 1 aug (se annons)	Friluftsgudstjänst i hembygdsgården
15 aug kl 14.00	Västerlösadagen

Västerlösa hembygdsförening bildades den 21 oktober 1950 och fyller därmed **70 år**. Det tänker vi givetvis uppmärksamma, men hur återkommer vi till.

Arbetet i hembygdsgården börjar 4 maj kl 14.00 och fortsätter sedan varje tisdag, med uppehåll i juli.

Medlemsavgiften är 100 kr per medlem eller 150 kr per familj. Bankgirot är 5161-6001.

Källor

Kantor K J Petterssons sockenbeskrivningar 1901 och 1948

Sveriges Bebyggelse 1947

Intervjuer av ett antal personer om Kråkorp, torpinventering mm.

Foto Greta Karlsson